

***Щодо пенсійного забезпечення осіб, постраждалих внаслідок
Чорнобильської катастрофи***

Минає 32 роки, а Чорнобильська катастрофа залишається в пам'яті усього українського народу, тривогою відгукуючись у кожному небайдужому серці. 26 квітня є нагадуванням про тисячі наших співвітчизників, які навіть через роки гостро відчують на собі наслідки цієї трагедії. Насамперед, це ліквідатори наслідків Чорнобильської катастрофи і ті, хто безпосередньо працював чи проживав в Чорнобильській зоні.

Порядок обчислення пенсій особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1210.

Цей Порядок визначає механізм обчислення пенсій по інвалідності, що настала внаслідок каліцтва чи захворювання, і пенсій у зв'язку з втратою годувальника внаслідок Чорнобильської катастрофи відповідно до статей 54, 57 і 59 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи». Пенсії за бажанням зазначених вище осіб можуть призначатися виходячи із заробітної плати, одержаної за роботу в зоні відчуження в 1986-1990 роках, у розмірі відшкодування фактичних збитків.

Заробітна плата для обчислення пенсії враховується за будь-які 12 місяців такої роботи поспіль.

У випадку, коли людина працювала у зоні відчуження не менше, як 12 місяців поспіль, за її бажанням пенсія може обчислюватися з урахуванням заробітної плати за будь-який повний календарний місяць роботи в зазначеній зоні.

Якщо особа відпрацювала в зоні відчуження менше 12 місяців поспіль, при обчисленні пенсії буде врахована заробітна плата за роботу в зоні за повні календарні місяці такої роботи.

У разі, коли особа відпрацювала в зоні відчуження менше календарного місяця, пенсія може обчислюватися із заробітної плати, отриманої за роботу в зоні відчуження за весь фактично відпрацьований час в одному із неповних календарних місяців роботи без додавання суми заробітної плати за період роботи поза межами зони відчуження.

Наприклад: особа працювала в зоні відчуження з 28.06.1986 р. по 22.07.1986 року. Отже, її пенсія може бути обчислена із заробітку за червень або липень 1986 року. При цьому, заробітна плата за 3 дні червня або 22 дні липня приводиться до місячної норми, тобто отриманий заробіток буде розділено на 3 або 22 дні (в залежності від місяця врахування) і помножено на 25,4 (місячна норма при шестигодинному робочому дні).

Законодавство гарантує учасникам ліквідації наслідків аварії Чорнобильської катастрофи, особам з інвалідністю, щодо якої встановлено причинний зв'язок із Чорнобильською катастрофою, мінімальну пенсійну виплату. Так, коли розмір пенсії (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткових

пенсій та інших доплат, крім пенсій за особливі заслуги перед Україною) не досягає в осіб з інвалідністю I групи – 285 %, II групи – 255 %, III групи – 225 % прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, виплачується щомісячна державна адресна допомога до пенсії в сумі, якої не вистачає до зазначених розмірів.

При цьому, згідно із пунктом 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсії» при призначенні та перерахунку пенсій, надбавок, підвищень, інших пенсійних виплат, встановлених законодавством, використовується розмір прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, установлений на 1 грудня 2017 року Законом України «Про Державний бюджет України на 2017 рік», збільшений на 79 грн. (1452,00 грн. (1373 грн. + 79 грн.)).

Станом на 01.04.2018 року мінімальний розмір пенсії в ліквідаторів I категорії встановлено на рівні: в осіб з інвалідністю I групи – 4138,20 грн. (1452 грн. x 285%), в осіб з інвалідністю II групи – 3702,60 грн. (1452 грн. x 255%), в осіб з інвалідністю III групи – 3267,00 грн. (1452,00 грн. x 225%).

Все вищезгадане стосується пенсійного забезпечення ліквідаторів Чорнобильської катастрофи віднесених до I категорії.

Умови ж надання пенсій за віком особам, які працювали або проживали на територіях радіоактивного забруднення, визначені статтею 55 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи». Зокрема, особам, які працювали на територіях радіоактивного забруднення, пенсії надаються із зменшенням пенсійного віку, встановленого статтею 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» за наявності відповідного страхового стажу, зменшеного на кількість років зменшення пенсійного віку, але не менше 15 років страхового стажу:

- учасникам ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС, які працювали в зоні відчуження з моменту аварії до 1 липня 1986 року незалежно від кількості робочих днів, а з 1 липня 1986 року по 31 грудня 1986 року – не менше 5 календарних днів, пенсійний вік знижується на 10 років.

- учасникам ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС, які працювали у 1987 році у зоні відчуження не менше 14 календарних днів, пенсійний вік знижується на 8 років;

- учасникам ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС, які працювали з 1 липня 1986 року по 31 грудня 1986 року у зоні відчуження від 1 до 5 календарних днів, у 1987 році – від 10 до 14 календарних днів, у 1988 році – не менше 30 календарних днів, на діючих пунктах санітарної обробки населення і дезактивації техніки або їх будівництві – не менше 14 календарних днів у 1986 році пенсійний вік знижується на 5 років.

Таким чином, пенсії особам, віднесеним до II-IV категорій, обчислюють за загальними правилами, але призначають з більш раннього віку. Крім цього, до таких пенсій встановлюється додаткова пенсія за шкоду, заподіяну здоров'ю, в розмірі: для II категорії - 170,82 грн.; для III категорії - 113,88 грн.

Право на зниження пенсійного віку визначається на підставі первинних документів, які надаються особою до органів Пенсійного фонду. Це можуть бути: довідки про період участі в ліквідації аварії на ЧАЕС за формою, затвердженою постановою Держкомітету з праці і соціальних питань від 09.03.1988 р. № 122 (видається тією установою, в складі якої особа брала участь у ліквідації аварії); довідки військових частин; довідки архівних установ або інші первинні документи, в яких зазначено період роботи, населений пункт, де особа виконувала роботи з ліквідації наслідків аварії (посвідчення про відрядження в зону відчуження (з відміткою населеного пункту)); довідки про підвищену оплату праці в зоні відчуження із зазначенням кількості відпрацьованих днів і населеного пункту; виписки із особових рахунків за умови, що в них зазначена кратність оплати праці чи населений пункт і кількість днів.

*Заступник начальника головного
управління Пенсійного фонду України
в Кіровоградській області
Олена Романченко*